

[Jensen Christensen.]

kord- og Moratorieloven var meget skeptisk over for disse Moratoriebestemmelser og mente, at Gælden under stigende Konjunkturer vilde hænge som en Byrde over Hovedet paa dem, der formelt havde faaet deres Gæld ordnet. Det samme Synspunkt tror jeg, alle i Dag vil erkende i nogen Grad er rigtigt. Det var ikke en forbigaaende Krise, vi havde, det var Vilkaarene for Landbrugsbedriften, der, som min ærede Kollega før nævnte, førte med sig, at Moratoriegælden og de indefrosne Beløb blev en Fare for de Landmænd, som dengang fik deres Gældsforhold ordnet. Jeg har derfor det personlige Ønske, at vi ved de Grænser, vi sætter i Loven, i videst muligt Omfang maa naa hen imod de virkelige Grænser for Ejendommens Værdi.

Jeg tror, jeg har Lov til at sige — og jeg har ikke saa lidt Erfaring derom, dels fra Arbejdet i Bestyrelsen for Laanekassen for Sønderjylland, dels fra Arbejdet i Landeværnet, dels endelig fra rent personlige Forhold —, at det er umuligt for Ungdommen for Tiden at etablere sig under op imod 150 pCt. af de skattemæssige Værdier i Landbruget. Saa kan man spørge: Ja, men ligger det saa ikke i, at man sætter de skattemæssige Værdier for lavt? Men det tror jeg ikke, man kan sige. Der maa her være en betydelig Margin. I 1932 blev der solgt mange Ejendomme for de skattemæssige Værdier, i 1936 var det Forhold i nogen Grad ændret, og i 1938—39 ligger det ganske anderledes. Da der kun finder Omvurdering til Ejendoms-skyld Sted hvert 5te Aar, og da Svingningerne i de andre skatteansatte Værdier ikke følger Konjunkturernes Svingninger op og ned i samme Grad som Handelen med Ejendomme og Handelen med Effekter, tror jeg i og for sig ikke, man kan forlange, at de skattemæssige Værdier skal undergaa ganske de samme Svingninger som for Eksempel Byggematerialepriserne. Det er kun 2—3 Aar siden, at vi i Finansudvalgene kunde nøjes med at bevilge Laan til Opførelse af Husmandsbrug til omkring 8 000—9 000 Kr. I Aar maatte vi bevilge 12 000 Kr., og der kan vel knap i Dag for 12 000—13 000 Kr. bygges Huse, der er bedre end dem, vi tidligere byggede til 10 000 Kr. Hvis man vilde bebyrde Husmændene med en saa stor skattemæssig Vurderingsforhøjelse som den, der svarer til Stigningen i Byggepriserne, vilde man, foruden at det er blevet meget dyrere at bygge, give dem en Skattebyrde, som de

ikke kunde bære. Det maa man rette sig efter i et Arbejde som dette; i hvert Fald retter Kreditorerne sig efter de faktiske Handelsforhold og de faktiske Handelsværdier, naar de skal sige ja til at gaa med ind i Saneringsarbejdet for det Tilfælde, at de skulde tabe paa deres Tilgodehavender.

Uden at jeg i øvrigt skal sige noget til, at man ogsaa gaar til en Sanering af den Gæld, der ligger helt nede paa 85 pCt. af de skattemæssige Værdier eller blot naar ud over Ejendomsskylden, vil jeg mene, at det, alle Forhold taget i Betragtning, vilde være rigtigt, at Loven af Hensyn til dem, der ikke har faaet deres Gældsforhold ordnet, men har Gæld langt ud over 110 pCt., fastsatte, at Laanegrænsen kunde forhøjes op til 120 pCt. af de skattemæssige Værdier, fordi det i saa Fald vilde være lettere at arbejde hen imod virkelig at faa Gælden bragt ned dertil. I de sønderjyske Landsdele er der gennemført 2 054 Laanesager, og man har maattet gøre Brug af Dispensationsbestemmelsen i Landsdelene som Helhed i 813 Tilfælde.

Jeg nævner blot dette som et Bevis for, at naar man har maattet bruge Dispensationsbestemmelsen i 40 pCt. af Tilfældene, vilde det være sundere og rigtigere, om man i selve Loven søgte at sætte en Grænse, man virkelig kunde holde sig inden for for de Laantageres Vedkommende, som endnu har en Gæld, der ligger oppe paa den Højde, og det er — det tror jeg at have Lov til at sige — tit og mange Gange Mennesker, som virkelig er dygtige Folk, og som i nogen Grad magter Gælden inden for de Grænser.

Der er et andet Forhold, der ligger paa samme Linie i denne Forbindelse. Ganske vist er Kurstabet paa Statsobligationerne i Dag mindre, end Tabet var, da Kursen paa Statsobligationerne var særlig lav; jeg ser, at den højtærede Landbrugsminister har nævnt i det andet høje Ting, at Kursen paa Obligationerne laa nede paa 86—87, og jeg har selv været med til at maatte overtage Obligationer til Kurs 86—87. Men det er et Spørgsmaal, om man har Ret i, at det er lettere i Dag at faa Kreditorerne til at overtage Kurstabet, end det var dengang. Jeg tror det ikke; jeg tror, at det hænger sammen med den Stigning i Ejendomspriserne, som siden har fundet Sted, at det dengang var lettere at faa baade Sparekasser og almindelige private Kreditorer til at overtage Kurstabet, idet de tidligere ikke med samme Sik-